

За приноса на църковните песнопения към развитието на грузинската фолклорна полифония

Тамаз Габисониа

Литература

Карцовник, Вячеслав Г. 1986: Юрий Крижанич о византийском многоголосии. – В: *Республиканская научная конференция „Вопросы народного многоголосия“*. Тезиси. Боржоми, 25–26 [Kartsovnik, Vyacheslav G. 1986: Yuri Krizhanich on Byzantine Polyphony. – In: *Republican Scientific Conference „Issues of Folk Polyphony“*. Abstracts. Borjomi. 25–26].

Andriadze, Manana, Tamar Chkheidze 2003: System of Chreli in Georgian Sacred Music. – In: *The Fourth International Symposium on Traditional Polyphony*. Eds. Rusudan Turtsunia, Joseph Jordania. Tbilisi: International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire, 450–457.

Chkheidze, Tamar 2018b: Functions and Roles of Voices in the Formation of Ecclesiastic Polyphony in Georgian Church Chant. – In: *The Eight International Symposium on Traditional Polyphony*. Eds. Rusudan Turtsunia, Joseph Jordania. Tbilisi: International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire, 452–458.

Chkheidze, Tamar 2018c: Interrelation of Multipart Structure and Harmony Regularities in Georgian Sacred Chants and Folk Music Examples. – In: *The Ninth International Symposium on Traditional Polyphony*. Eds. Rusudan Turtsunia, Joseph Jordania. Tbilisi: International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire, 302–326.

Chokhanelidze, Evsevi 2003: On an Important Period of a Qualitative Shift in Georgian Musical-Aesthetic Thinking. – In: *The Second International Symposium on Traditional Polyphony*. Eds. Rusudan Turtsunia, Joseph Jordania. Tbilisi: International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire, 105–108.

Jangulashvili, Svimon (Jiki) 2012: Specific Features of the Polyphonic Musical Texture Transformation in Decorated Chanting. – In: *The Fifth International Symposium on Traditional Polyphony*. Eds. Rusudan Turtsunia, Joseph Jordania. Tbilisi: International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire, 409–424.

Kutkhashvili, Ledi 2020: More than Three-part Chants Preserved in Bishop Stephane (Vasil) Karbelashvili's Personal Archive. – In: *Folk and Church Music Issues: Scientific Conference Papers Collection (Giorgi Garaqanidze Folk and Church Music 15th International Festival)*. Ed. Khatuna Managadze. Batumi: Triquetrium Publishing, 145–152, Appendix, 152–155.

Nadel, Siegfried Ferdinand 1933: *Georgische Gesänge*. Berlin: Lautabteilung; Leipzig: Harrassowitz.

Ositashvili, Marika 2005: On the Interconnection of Georgian Secular and Sacred Polyphony. – In: *The Second International Symposium on Traditional Polyphony*. Eds. Rusudan Turtsunia, Joseph Jordania. Tbilisi: International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire, 434–444.

Pirtskhalava, Nino 2018: For the Issue of Ioane Petritsi's Musical Terminology. – In: *The Eighth International Symposium on Traditional Polyphony (26–30 September 2016 Tbilisi, Georgia)*. Eds. Rusudan Turtsunia, Joseph Jordania. Tbilisi: International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire, 442–446.

Shugliashvili, David 2008: Shesvladi (Introit) in Georgian Ecclesiastic Chanting. – In: *The Third International Symposium on Traditional Polyphony*. Eds. Rusudan Turtsunia, Joseph Jordania. Tbilisi: International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire, 475–484.

Chkheidze 2018a: ჩხეიძე, თამარ 2018ა: „ჭრელთა ნუსხა“ – მუსიკალური დამწერლობის ორიგინალური სისტემა / Chreli – the Original System of Musical Writing. – In: კვლევები ქართული საეკლესიო გალობის შესახებ=Studies of Georgian Church Music. თბილისი: თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორია; Warszawa: PWN, 116–141 / 142–174 [Chkheidze, Tamar 2018a: „Ch'relta nuskha“ – musik'aluri damts'erlobis originaluri sist'ema / Chreli – the Original System of Musical Writing. – In: *K'vlebebi kartuli saek'lesio galobis shesakheb*=Studies of Georgian Church Music. Tbilisi: Tbilisis Vano Sarajishvilis sakhelobis sakhelmts'ipo k'onservat'oria; Warszawa: PWN, 116–141 / 142–174], https://catalog.nplg.gov.ge/search~S1*geo?/Xchkheidze%2C+tamar&searchscope=1&SORT=D/Xchkheidze%2C+tamar&searchscope=1&SORT=D&SUBKEY=chkheidze%2C+tamar/1%2C9%2C9%2CB/frameset&FF=Xchkheidze%2C+tamar&searchscope=1&SORT=D&2%2C2%2C.

Gabisonia 2001: გაბისონია, თამაზ 2001: ქართული საეკლესიო საგალობლისა და ქართული ხალხური სიმღერის ურთიერთმიმართების რამოდენიმე ასპექტი. – სასულიერო და საერო მუსიკის მრავალხმიანობის პრობლემები. რედკოლ. რუსუდან წურჭუმია და სხვა. თბილისი: თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია, 209–222 [Gabisonia, Tamaz 2001: *Kartuli saek'lesio sagalobisa da kartuli khalkhuri simgheris urtiertmimartebis ramodenime asp'ekt'i*. – In: *Sasuliero da saero musik'is mravalkhmianobis p'roblemebi*. Sared. kol. Rusudan Ts'urts'umia et al. Tbilisi: Tbilisis sakhelmts'ipo k'onservat'oria, 209–222].

Gabisonia 2019: გაბისონია, თამაზ 2019: შუა საუკუნეების ქართულ გალობაში მრავალხმიანობის საკითხი. – სემინარი: შუა საუკუნეების მონასტრები და მონასტიციზმი. თბილისი: ილიას სახელმწიფო

უნივერსიტეტი. (ხელნაწერი) [Gabisonia, Tamaz 2019: *Shua sauk'uneebis kartul galobashi mravalkhmianobis sak'itkhi*. – In: *Seminari: shua sauk'uneebis monast'rebi da monast'itsizmi*. Tbilisi: Ilias sakhelmts'ipo universit'et'i. Unpublished], <http://eprints.iliauni.edu.ge/10661/1/გაბისონია-მრავალხმიანობა-ქართულ-შუასაუკუნეებში.pdf>.

Gabisonia 2020: გაბისონია, თამაზ 2020: ქრისტიანული კვალი სვანურ ჰიმნურ სიმღერებში. – XIV საერთაშორისო სიმპოზიუმის მასალები - „აბრეშუმის გზის ქვეყნების ფოკლორი“. თბილისი: თბილისის ი. ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, 886–898 [Gabisonia, Tamaz 2020: *Krist'ianuli k'vali svanur himnur simgherebshi*. – In: *XIV saertashoriso simp'oziumis masalebi – „Abreshumis gzis kveq'nebis polk'lori“*. Tbilisi: Tbilisis I. Javakhishvilis sakhelobis sakhelmts'ipo universit'et'i, 886–898].

Gabisonia 2021: გაბისონია, თამაზ 2021: ქართული ტრადიციული მუსიკის ჰიბრიდული ნიმუშები. – ფოლკლორული და სასულიერო მუსიკის საკითხები, ბათუმის გიგი გარაყანიძის სახელობის საერთაშორისო კონფერენცია ფესტივალი. ბათუმი: ბათუმის ხელოვნების სახელმწიფო უნივერსიტეტი, 106–135 [Gabisonia, Tamaz 2021: *Kartuli t'raditsiuli musik'is hibriduli nimushebi*. – In: *Polk'loruli da sasuliero musikis sak'itkhebi, Batumis Gigi Garaq'anidzis sakhelobis saertashoriso k'onperentsia pest'ivali*. Batumi: Batumis khelovnebis sakhelmts'ipo universit'et'i, 106–135].

Javakhishvili 1990: ჯავახიშვილი, ივანე 1990: ქართული მუსიკის ისტორიის ძირითადი საკითხები. თბილისი: ფედერაცია, 1938, თბილისი: ხელოვნება 1990 [Javakhishvili, Ivane 1990: *Kartuli musik'is ist'oriis dziritadi sak'itkhebi*. Tbilisi: Pederatsia, 1938, Tbilisi: Khelovneba, 1990].

K'arbelashvili 1898: კარბელაშვილი, პოლიევქტოს 1898: ქართული საერო და სასულიერო კილოები. ისტორიული მიმოხილვა. ტფილისი: სტამბა ექ. ივ. ხელაძისა [K'arbelashvili, P'olievkt'os 1898: *Kartuli saero da sasuliero k'iloebi. ist'oriuli mimokhilva*. Tbilisi: St'amba Ek. Iv. Kheladzisa].

Kartuli galobis kronik'a 2015: ქართული გალობის ქრონიკა 1861–1921 წლების პერიოდიკაში. მთავ. რედ. და შემდგენებელი დავით შულღიაშვილი. თბილისი: საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა [Kartuli galobis kronika 1861–1921 ts'lebis p'eriodik'ashi. Mtav. red. da shemdgenebeli Davit Shughliashvili. Tbilisi: Saqartvelos p'arlament'is erovnuli bibliot'ek'a].

Khundadze 1911: ხუნდაძე, რაჭდენ 1911: ქართული გალობა ლიტურჯია: იოანე ოქროპირისა, ვასილი დიდისა და გრიგოლ ღვთისმეტყველისა. პარტიტურა. ნოტებზე გადაღებული მღვდლის რაჭდენ თ.

ხუნდაძის მიერ. – გურულ-მეგრულ სადა კილოზე. (წინასიტყვაობა): ტფილისი: ელექტრომბეჭდავი სტამბა ა. კერესელიძისა [Khundadze, Razhden 1911: Kartuli galoba lit'urghia: Ioane Okrop'irisa, Vasili Didisa da Grigol Ghvtis-met'q'velisa. P'art'it'ura. Not'ebze gadaghebuli mghvdlis Razhden T. Khundadzis mier. – In: *Gurul-megrul sada k'iloze*. (Ts'inasi't'q'vaoba): Tbilisi: Elekt'rombech'davi st'amba a. K'ereselidzisa].

Machabeli 1864: მაჩაბელი, დავით 1864: ქართველთა ზნეობა. – ცისკარი, 1864, 5 (მაისი), 49–73 [Machabeli, David 1864: Kartvelta zneoba. – *Tsisk'ari*, 1864, 5 (maisi), 49–73].

P'et'rits'i 1937: პეტრიწი, იოანე 1937: განმარტებაი პროკლესათვის დიოდოხოსისა და პლატონურისა ფილოსოფიისათვის. – იოანე პეტრიწის შრომები, ტომი II, ტფილისი: ტფილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა [P'et'rits'i, Ioane 1937: Ganmart'ebai P'rok'lesatvis Diodokhosisa da p'lat'onurisa pilosopiisatvis. – In: *Ioane P'et'rits'is shromebi*. T'omi II. Tbilisi: T'pilis'is sakhelmts'ipo universit'et'is gamomtsemloba].

Shughliashvili 2008: შუღლიაშვილი, დავით 2008: “შესვლადი” ქართულ საეკლესიო გალობაში. – In: რუსუდან წურწუმია და იოსებ ჟორდანია (რედ.). ტრადიციული მრავალხმიანობის მესამე საერთაშორისო სიმპოზიუმი. თბილისი: თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორიის ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრი, თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია, 469–484 (ქართულ და ინგლისურ ენებზე) [Shughliashvili, Davit 2008: “shesvladi” kartul saek'lesio galobashi. – In: Rusudan Ts'urts'umia da Ioseb Zhordania (eds.). *T'raditsiuli mravalkhmianobis mesame saertashoriso simp'oziumi*. Tbilisi: Tbilis'is Vano Sarajishvilis sakhelobis sakhelmts'ipo k'onservat'oriis t'raditsiuli mravalkhmianobis k'vlevis saertashoriso tsent'ri, Tbilis'is sakhelmts'ipo k'onservat'oria, 469–484 (in Georgian and English)].

Shughliashvili, Chkheidze 2016: შუღლიაშვილი, დავით, თამარ ჩხეიძე 2016: სამგალობლო ტერმინთა ლექსიკონი. ელექტრონული ლექსიკონის დესკტოპ (DVD) და web-აპლიკაციები. თბილისი: თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორია [Shughliashvili, Davit, Tamar Chkheidze 2016: *Samgaloblo t'erminta leksik'oni*. Elekt'ronuli leksik'onis desk'top' (DVD) da web-ap'lik'atsiebi. Tbilisi: Tbilis'is Vano Sarajishvilis sakhelobis sakhelmts'ipo k'onservat'oria].

Sukhiashvili 2002: სუხიაშვილი, მაგდა 2002: ქართული საეკლესიო გალობის ტრადიციის უარყოფის ცდები. – ქართული საეკლესიო გალობის თანამედროვე პრობლემები. თბილის. საქართველოს საპატრიარქო, საეკლესიო გალობის ცენტრი [Sukhiashvili, Magda 2002: Kartuli saek'lesio galobis t'raditsiis uarq'opis tsdebi. – In: *Kartuli saek'lesio*

galobis tanamedrove p'roblemebi. Tbilisi: Sakartvelos Sap'at'riako, Saek'lesio galobis tsent'ri].

Zhghent'i 2017: ჟღენტო, ივანე 2017: ნარკვევები ქართული ხალხური და ძველი პროფესიული მუსიკის შესახებ (ისტორიისა და თეორიის საკითხები). თბილისი: თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორია [Zhghent'i, Ivane 2017: *Nark'vevebi kartuli khalkhuri da dzveli p'ropesiuli musik'is shesakheb (ist'oriisa da teoriis sak'itkhebi)*. Tbilisi: Tbilisis Vano Sarajishvilis sakhelobis sakhelmts'ipo k'onservat'oria].

Нотни примери

Пример 1а

Georgian Chants from the Middle Ages. Selected Peaces. The Folklore State Centre of Georgia. Tbilisi 2018. #3 The Apostle Distinguished by Christ.

Пример 1б

Garakanidze, Edisher. 99 Georgian Songs. A Collection of Traditional Folk, Church and Urban Songs from Georgia.Wales. UK Black Mountain Press. Centre for Performance Research, 2004. #59 Garekakhuri Lashkruli.

Пример 2

Georgian Chants from the Middle Ages. Selected Peaces. The Folklore State Centre of Georgia. Tbilisi 2018. #43 The Cherubic Hymn.

Пример 3а

Garakanidze, Edisher, 99 Georgian Songs. A Collection of Traditional Folk, Church and Urban Songs from Georgia.Wales. UK Black Mountain Press. Centre for Performance Research, 2004. #95 Vosa.

Пример 3б

Garakanidze, Edisher, 99 Georgian Songs. A Collection of Traditional Folk, Church and Urban Songs from Georgia.Wales. UK Black Mountain Press. Centre for Performance Research, 2004. #50 Brolis Khelsa.

Пример 4

Georgian Voices. Ecclesiatical Chant. Folk Songs. By Andria Benashvili. Tbilisi. 1885. 3 Come, Let Us Worship.

Пример 5а

Georgian Folk Music Performance. Tbilisi, 2005. 94 Misdevs Mela Lomsa. Acharian.

Пример 5б

Georgian Folk Music Performance. Tbilisi, 2005. 78 Misdevs Mela Lomsa Gurian.

Tamaz Gabisonia
Ilia State University
Kakutsa Cholokashvili Ave 3/5
Tbilisi 0162, GEORGIA
tamaz.gabisonia@iliauni.edu.ge